

2 **सुखसुखसर्वकारस्य**
त्रिवर्षीयकालः जनसंकल्प-
सम्मेलनाय ६५० जनानां पुनिसबलं
नियोजितम्

3 **गाजोल-महाविद्यालये अन्तर्राष्ट्रीय-**
मानवाधिकार-दिवसस्य विशेष-
व्याख्यान-कार्यक्रमः

4 **गृहमन्त्री अमितशाहः दृढतया अवदत् यत्**
सुसंपत्तिः मुख्यमन्त्री कः प्रधानमन्त्री वा
भविष्यति इति निर्णयं कर्तुं न शक्नुवन्ति

सुभाषितम्

अधमाः धनमिच्छन्ति,
धनं मानं च मध्यमाः।
उत्तमाः मानमिच्छन्ति,
मानो हि महतां धनम्॥

भावार्थः- निम्न व्यक्ति केवल धन की इच्छा रखता है, मध्यम व्यक्ति धन और मान दोनों की ही इच्छा रखता है और उत्तम व्यक्ति केवल मान-सम्मान की इच्छा रखता है। मान- सम्मान का धन से अधिक महत्व होता है।

हिमसंस्कृतवार्ता:

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता

१०० ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचारणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवंत कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे
कस्मा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः-१७७१११
सङ्केतः- प्रवर्धननिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

अमेज़न इति संस्थया २०३०
तमवर्षपर्यन्तं भारते ३५ अरब
डॉलरमितस्य निवेशस्य घोषणा कृता।

हिमसंस्कृतवार्ता: - अमरीकादेशस्य बृहत् टेक्-जायन्ट अमेज़न इत्यनेन समवायेन त्रिंशत्तुल्य-द्विसहस्र-तमवर्ष-पर्यन्तं भारते पञ्चत्रिंशत्कोटि-रूप्यकाणां निवेशस्य घोषणा कृता। नवदेहल्याम् आयोजितस्य अमेज़न-संभव-शिखर सम्मेलनस्य षष्ठे संस्करणे अमेज़न-संस्थायाः वरिष्ठोपाध्यक्षेन अमित अग्रवालेन एषा घोषणा कृता। तेन प्रोक्तं यत् अयं निवेशः अमेज़न-संस्थायाः वृद्धिं विकसित-भारतस्य च दृष्टिं संयोजयति। अनेन दशलक्षं अतिरिक्तानि प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष-कार्यस्थानानि अपि सृज्यन्ते। अस्य निवेशस्य केन्द्रबिन्दवः भविष्यन्ति-कृत्रिम बुद्धिमत्ता-क्षमतावर्धनम्, तार्किक-संरचनायाः उत्तरीकरणम्, उद्योग-पर्यावरणस्य निर्माणमिति।

बेल्जियमदेशस्य सर्वोच्चन्यायालयेन
भारतीयपलायकस्य
मेहुलचौकसी इत्येतस्य
प्रत्यर्पणस्य याचिका निरस्तीकृता

हिमसंस्कृतवार्ता: - बेल्जियमदेशस्य सर्वोच्चन्यायालयेन भारतीय पलायकः मेहुलचौकसी इत्येतस्य प्रत्यर्पणस्य याचिका निरस्तीकृता। एण्टवर्प-नगरे स्वस्य निगडनं विरुद्धं चौकसी इत्येतस्य अनुरोधमाधृत्य बेल्जियम देशस्य ब्रुसेल्स राजधान्याः कोर्ट ऑफ कैसेशन इत्यनेन न्यायालयेन ह्यः वादश्रवणं विहितम् सहैव भारतस्य पक्षे निर्णयः श्रावितः। ध्येयास्पदं वर्तते यत् चौकसीवर्याय अष्टादशाधिक-द्वि-सहस्रतम-वर्षात् द्वाविंशत्यधिक-द्विसहस्रतम-वर्ष-यावत् षण्णाम् बैंकानां त्रयोदश-कोटि-रूप्यकाणां भ्रष्टाचारस्य आरोपः वर्तते।

मानवाधिकारदिवसमाधृत्य राष्ट्रियसम्मेलनं
सम्बोधितवती राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः

हिमसंस्कृतवार्ता: - राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः उक्तवती यत् भारतं तत् राष्ट्रं भवितुमर्हति यत्र मानवाधिकाराणां न केवलं रक्षणं भवति, अपि च तेषां सम्मानं भवति। मानवाधिकारदिवसमाधृत्य राष्ट्रियसम्मेलनं सम्बोधितवती। राष्ट्रपतिः अवदत् यत् गरिमायाः विषयः सर्वोपरि वर्तते। सा प्रोक्तवती यत् मानवाधिकारदिवसः न्यायपूर्णस्य, समानतायाः, सुसमाजस्य च पृष्ठभूमिं सृजति। सा अवदत् यत् न्यायं प्राप्तुं सर्वेषां जनानां जन्माधिकारः भवेत्। राष्ट्रपतिः प्रोक्तवती यत् भारतस्य मानवाधिकारस्य वैश्विकरूपरेखायाः स्वरूपीकरणे महती भूमिका अस्ति। सा उल्लेखितवती यत् संविधानसभायाः पञ्चदश महिलासु एका हन्सा मेहता सार्वभौमिक मानवाधिकारस्य घोषणापत्रम् सज्जीकर्तुं महत्त्वपूर्णं भूमिकां निर्वहत्। राष्ट्रपतिः अवदत् यत् देशस्य स्वतन्त्रता सेनानिनः मानवीयगौरवस्य, समानतायाः, न्यायस्य चाधृत्य विश्वस्य कल्पना विहिता। सा प्रकाशितवती यत् विभिन्नानां प्रभावि योजनानां, आर्थिकसहभागितायाः, महिलानां गरिमायाः च माध्यमेन देशस्य आत्मनिर्भरता सुदृढा जाता। ध्येयास्पदं वर्तते यत् दिसम्बरमासस्य दश दिनाङ्के प्रतिवर्षं मानवाधिकारदिवसः आचर्यते।

भारतस्य प्रमुख-सांस्कृतिक-आध्यात्मिक-
महोत्सवेषु अन्यतमः दीपावली पर्व यूनेस्को-
इत्याख्यायाः अमूर्त-सांस्कृतिक-सूच्यां समाविष्टः

हिमसंस्कृतवार्ता: - भारतस्य प्रमुख-सांस्कृतिक-आध्यात्मिक-महोत्सवेषु अन्यतमः दीपावली पर्व यूनेस्को-इत्याख्यायाः अमूर्त-सांस्कृतिक-सूच्यां समाविष्टः। अस्मिन् अवसरे संस्कृति-पर्यटन मन्त्री गजेन्द्र-सिंह-शेखावतः अवदत् यत् प्रत्येकस्य भारतीयस्य कृते एषः भावनात्मकः समयः वर्तते। गृहमंत्री अमितशाहः, केंद्रीयमंत्री जगतप्रकाश नड्डा चोभौ दीपावली पर्वणः यूनेस्को इत्याख्यायाः अमूर्त-सांस्कृतिक-धरोहरस्य प्रतिनिधि सूच्यां समाविष्टे सति प्रसन्नतां प्रकटितवन्तौ। अन्तर्जालीय-सामाजिक-संदेश-माध्यमेन श्रीशाहः प्रोक्तवान् यत् एषा मान्यता आधुनिक युगे अपि भारतस्य प्राचीनं सांस्कृतिकं महत्त्वं प्रकटयति। अपरत्र श्री नड्डा प्रोक्तवान् यत् एषः गर्वस्य विषयः अस्ति। अस्मिन् अवसरे विदेशमंत्री एस. जयशंकरः प्रोक्तवान् यत् यूनेस्को इत्याख्यायाः अमूर्त-सांस्कृतिक धरोहरे 'दीपावली' इत्येतस्य पर्वणः समावेशः सांस्कृतिक-धार्मिक-आध्यात्मिक-महत्त्वस्य च मान्यता वर्तते। सः जनान् एकत्रीकर्तुं एतस्य पर्वणः महत्त्वं अपि प्रकाशितम्। जनानां जीवन्तस्य जनकेन्द्रितस्य उत्सवस्य च स्वरूपस्य उपरि बलं प्रदध्यौ मन्त्रिणा प्रोक्तं यत् दीपावली-महोत्सवः कोटिशः योगदानेन वर्धते। तेषु पारम्परिकदीप-निर्मातृणः कुम्भकाराः, उत्सव-अलङ्करण-निर्मातृणः शिल्पिनः, कृषकाः, मिष्ठान-निर्मातृणः, पुरोहिताः, युगानुयुगे परम्पराः धारयन्तः परिवाराः च अन्तर्भवन्ति। दक्षिणपूर्व-एशिया, अफ्रीका, खाडी देशेषु, यूरोपे, कैरेबियन देशेषु च आयोजनैः दीपावल्याः सन्देशं सर्वेषु महाद्वीपेषु प्रसारितवन्तः इति भारतीय-प्रवासीजनानां भूमिकां अपि श्री-शेखावत-वर्यः प्राशंसत्।

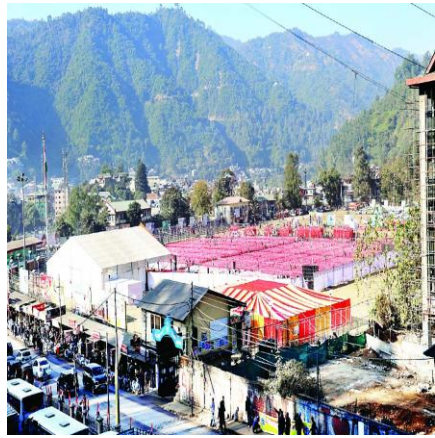
जयपुर-नगरे राजस्थान-
प्रवासी-दिवसः आचरितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - जयपुर-नगरे राजस्थान-प्रवासी-दिवसः आचरितः। अस्मिन् उत्सवे भारतस्य विभिन्न-राज्येभ्यः विदेशेभ्यश्च आगताः प्रवासिनः राजस्थानस्य प्रवासीदिवसमालक्ष्य सहभागित्वं कुर्वन्ति। अस्य उत्सवस्य प्रमुखोद्दिष्टाः अस्ति यत् प्रवासी-राजस्थान-निवासिनां स्वसंस्कृतिमूलैः सह सम्बन्धं सुदृढं कर्तुं च तेषां राज्य-विकासे योगदानम् प्रदातुं सुनिश्चितं वर्तते। उद्घाटन-समारोहे भाषमाणः मुख्यमन्त्री भजनलाल शर्मा अवदत् यत् राजस्थाने व्यापार-उद्योगयोः कृते अपारं सामर्थ्यं विद्यते।

दिल्ली-मेट्रो-अभियानम् प्रचालितम्
केन्द्रीय-स्वास्थ्यमन्त्रालयेन

हिमसंस्कृतवार्ता: - केन्द्रीय-स्वास्थ्यमन्त्रालयेन विश्वस्वास्थ्य-सङ्घटनेन सह सहभागितां विधाय नवदेहल्यां महिलानां बालिकानां च स्वास्थ्यम् तथा सुजीवनम् अधिकृत्य मासात्मकः दिल्ली मेट्रो-अभियानम् प्रचालितम्। स्वास्थ्यपरिवार-कल्याणमन्त्रालयेन कथितं यत् अस्याभियानस्य उद्देश्यम् अस्ति यत् मेट्रो-यानेषु तथा केषुचित् स्थानकेषु प्रदर्शितानां सन्देशानां माध्यमेन लक्षशः यात्रिकाः जागरुकाः भवेयुरिति।

सुखसर्वकारस्य त्रिवर्षीयकालः जनसंकल्प-सम्मेलनाय ६५० जनानां पुलिसबलं नियोजितम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - डॉ पद्मनाभः, मण्डी।

हिमाचलप्रदेशे सुखसर्वकारः ११ दिसम्बरतिथौ त्रिवर्षीयं कार्यकालं पूर्णं करिष्यति। अस्मिन्नवसरे मण्डीस्थे पङ्कजप्राङ्गणे आयोजिते जनसंकल्पसम्मेलने पुलिसविभागेन ६५० जनानां नियोजनं कृतमस्ति। अस्य सम्मेलनस्य सुरक्षाव्यवस्थां दृढीकर्तुं मण्डीनगरं पुलिसद्वारा षट्सु क्षेत्रेषु विभक्तम्। सभा-स्थले सर्वसु गतिविधिषु निरीक्षणं कर्तुं सीसीटीवी-कैमरायन्त्राणि अपि स्थापितानि सन्ति। एतत् समाचारं मण्डीजनपदस्य पुलिसाधीक्षिका साक्षी वर्मा अवदत्।

सा अवदत् यत् नगरस्य विभिन्नेषु स्थलेषु वाहनपार्किङ्गस्थानानि निर्दिष्टानि सन्ति। तेन

आधारशीलेन एव पार्किङ्गक्षेत्राणि उपक्षेत्रेषु अपि विनियुक्तानि। अस्मिन् सम्मेलनस्थले पुलिसाधिकारिभिः सह ६००तः अधिकाः पुलिसजनाः सुरक्षा-व्यवस्थां सम्भालयिष्यन्ति। साक्षी वर्मा अकथ्य यत् जनतायाः भोजन-पेय-सामग्री, स्यूतः, पिठिका इत्यादीनां प्रवेशः सभागृहस्य अन्तः अनुमतः भविष्यति। किन्तु अतिज्वलनशील-द्रव्याणि, तीक्ष्णवस्तूनि च सर्वथा निषिद्धानि भविष्यन्ति। सन्दिग्धवस्तूनां पुलिसेन परीक्षणं अपि भविष्यति।

मेधावीविद्यार्थिनां सम्मानं भविष्यति

अस्मिन् कार्यक्रमे २०२३, २०२४, २०२५ इति त्रिषु शैक्षणिकसत्रेषु मेधावीविद्यार्थिनः एकत्र समादरं प्राप्स्यन्ति। प्रथमवारं सर्वकारः एकस्मिन् एव मंचे त्रयाणां वर्षाणां मेधावी-सूच्याः सुशिक्षितान् प्रायः दशसहस्रं विद्यार्थिनः वैचररूपेण सम्मानं करिष्यति। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुखसु स्वयमेव सर्वेभ्यः जनपदेभ्यः चयनितान् द्वौ-द्वौ मेधावीविद्यार्थिनौ आमन्त्र्य मंचे सम्मानं करिष्यन्ति। एतेषु विद्यार्थिषु दशमकक्षायाः द्वादशकक्षायाः च ते विद्यार्थिनः सन्ति, ये बोर्डपरीक्षासु उत्कृष्टफलानि प्राप्य वरीयतासूचौ स्थानम् अलभन्। सम्मान-समारोहम् उद्दिश्य शिक्षाविभागेन सर्वेषु जनपदेषु दिशा-निर्देशाः प्रेषिताः। चयनितः विद्यार्थिनः तेषां अभिभावकाः च मण्डीस्थे प्रस्ताविते जनसंकल्पसम्मेलने विशेष-आमन्त्रणपत्रेण आहूताः सन्ति।

सुखविन्दरसिंहसुखोः सर्वकारस्य सम्मेलनात् काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतारः अन्तरं स्थापितवन्तः - जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता: - मण्डी।

विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरः अवदत् यत् काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वम् अपि मुख्यमन्त्रिणं सुखविन्दरसिंहसुखसु गम्भीरतापूर्वकं न गृह्णाति। यदा काङ्ग्रेससर्वकारः स्वस्य त्रिवर्षीयकार्यकालस्य समाप्त्यर्थं मण्डीनगरे सभायाः योजनां कुर्वन् अस्ति तदा दलस्य शीर्षनेतारः तस्मात् दूरं कृतवन्तः। एतेन शीर्षनेतृत्वं स्वनिष्पादनेन दुःखिता इति सूचितम्। सः बुधवासरे स्वस्य गृहक्षेत्रस्य सराजस्य धुनागे एव वदति स्म। जयरामः उक्तवान् यत् मिथ्याप्रतिश्रुतिमाश्रित्य सत्तां प्राप्तस्य काङ्ग्रेससर्वकारस्य लोकप्रियता नष्टा अस्ति। अधुना न जनसामान्याय एषः सर्वकारं रोचते, न च काङ्ग्रेसस्य शीर्षनेतृत्वम् अस्य कार्यप्रदर्शनेन प्रसन्नः अस्ति।

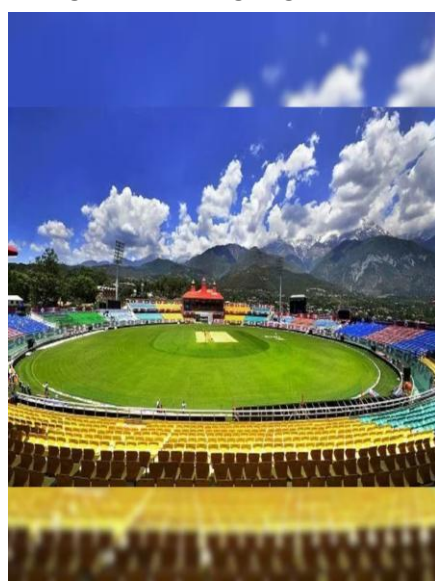
सः अवदत् यत् अधुनैव सः मण्डीनगरे आपदा-आश्रय-वितरण-कार्यक्रमे कृतवान्, परन्तु तस्य विशेष-आमन्त्रणस्य अभावेऽपि गान्धी-परिवारः उपस्थितः नासीत्। परदिने एव सायं राहुलगान्धी स्वभगिन्याः गृहे अवकाशदिनानि व्यतीतुं शिमलानगरं गतः एव। एतेन ज्ञायते यत् तस्य शीर्षनेतारः तं गम्भीरतापूर्वकं न गृह्णाति। अस्मिन् समये अपि मुख्यमन्त्री बहु प्रयत्नम् अकरोत्, परन्तु तस्य शीर्षनेतारः उपस्थितिम् उचितं न मन्यन्ते स्म। काङ्ग्रेसेन प्रतिमासं ₹१५०० प्रतिज्ञां कृत्वा मतदानं प्राप्तम्, केवलं ३५,००० महिलाभ्यः एतां राशिं दत्त्वा अन्याभ्यः महिलाभ्यः विश्वासघातः कृतः। ३०० यूनिट् निःशुल्कविद्युत्प्रदानस्य स्थाने अधुना तेषां हस्ते महाघाति बिलानि प्रदत्तानि सन्ति। जङ्गलहीननगरे हिन्दुसम्मेलने पूर्वमुख्यमन्त्री जयरामठाकुरः अवदत् यत् राष्ट्रभक्तिः, सेवा, मूल्यानां प्रचारः च इति विषये राष्ट्रीयस्वयंसेवकसङ्घः सर्वदा एव अग्रणीः अस्ति।

गगलविमानस्थानके कारतूसैः सह गृहीतः पूर्वसेनापदाधिकारी

हिमसंस्कृतवार्ता: - काङ्गड़ा। गगलविमानस्थानकात् चण्डीगढं प्रति इन्डिगोएयरलाइन्स् विमानस्य एकस्य यात्रिकस्य वस्तुभ्यः ७८ राउण्ड् अल्पदूरगोलाविस्फोटं गृहीतम्। डीएसपी काङ्गड़ा अंकित शर्मा इत्यनेन उक्तं यत् भारतीयसेनायाः सेवानिवृत्तः कर्णेलः पदाधिकारी यात्रौ स्वपरिवारेण सह चण्डीगढं ततः चण्डीगढतः बेङ्गलूरुनगरं प्रति इन्डिगो एयरलाइन्स् विमानेन गच्छति स्म। विमानस्थानके वस्तूनां अन्वीक्षणस्य समये एतानि विस्फोटकानि प्राप्तानि। पूर्वसेनाधिकारी कारतूससम्बद्धं किमपि प्रपत्रं प्रस्तौतुं असमर्थः अभवत्। पूर्वसेनापदाधिकारी द्वौ शस्त्रानुज्ञापत्रौ वहन् इति ज्ञातम्, येषु एकस्य २०२४ तमे वर्षे अवधिः समाप्ता, अपरः १२ बोर-राइफलस्य वर्तते। उपपुलिसाधीक्षकेन उक्तं यत् पुलिसैः शस्त्रविधानानुसारं प्रकरणं पञ्जीकृत्य अस्य विषयस्य अन्वेषणं आरब्धम्। सेनाधिकारी निरुद्धः अस्ति। सुरक्षा अधिकारी निरीक्षकः अश्वनीकुमारः तत्क्षणं कार्यविधिं कृत्वा कारतूस-पदार्थं गृहीत्वा सेन्याधिकारिणं निरुद्धं कृतवान्।

IND vs SA Cricket Match - प्रेक्षकाणां कृते धर्मशालाक्रीडाङ्गणे जलपुटमपि न वहितुं अनुमतिः, ३० तः अधिकानि वस्तूनि प्रतिबन्धितानि

हिमसंस्कृतवार्ता: - धर्मशाला।

धर्मशालानगरस्य विश्वप्रसिद्धे क्रिकेट-क्रीडाङ्गणे १४ दिसम्बर दिनाङ्के भारतस्य दक्षिण-आफ्रिका-देशस्य च टी-२०-क्रीडायाः समये कठिना सुरक्षा स्थापिता भविष्यति। प्रेक्षकाणां क्रीडाङ्गणे प्रवेशकाले अनेकविषयेषु ध्यानं स्थापयितुं आवश्यकता भविष्यति। लेखनी-अंकनी-सीटी-शिरस्त्राण-मुद्रा-जल-पुट-पर्यन्तं बहूनि वस्तूनि निषिद्धानि सन्ति। प्रेक्षकाः क्रीडाङ्गणे भोजनं पेयं च प्राप्तुं शक्नुवन्ति।

एषा सर्वा सूचना टिकटेष्ु मुद्रिता भवति। क्रीडाङ्गणस्य क्रीडापत्रे क्रीडाङ्गणे निषिद्धवस्तूनि सूचितानि। भोजनस्य पेयस्य च अतिरिक्तं ३० तः अधिकानि वस्तूनि, यथा कूपी, मञ्जुषा, कैमेरा, सेल्फी-यष्टयः च निषिद्धाः सन्ति। प्रेक्षकाणां कृते क्रीडाङ्गणस्य अन्तः ड्रिन्-कैमेरा-यन्त्राणि अपि निषिद्धानि भविष्यन्ति। धर्म, राजनीति, अन्यविषयं वा प्रभावितं कर्तुं शक्नुवन्ति इति ध्वजं वा वस्त्रं वा कस्यचित् वहितुं न अनुमन्यते। क्रीडाङ्गणे धूपपानं अपि कठोररूपेण निषिद्धं भविष्यति। पूर्वक्रीडासु प्रेक्षकाः रजतस्य लोहस्य वा कङ्कणं धारयन्तः दृश्यन्ते। प्रायः पुलिसपरीक्षायाः समये एतानि कङ्कणानि निष्कासितानि भवन्ति, यस्य परिणामेण अनेकेषां प्रेक्षकाणां महत् रजतकङ्कणानां हानिः भवति।

एतानि वस्तूनि प्रतिबन्धितानि भविष्यन्ति

मद्यम्, ऑडियो रिकार्डर, स्यूतः, बैकपैक, कूपी, मञ्जुषा, कैमेरा, सिक्का, ध्वजं, ज्वलनशीलसामग्री, लैपटॉप, लाइटर, अग्निपेटिका, वाद्ययंत्रं, फलकं, पत्रकं, पावर बैक, स्प्रै, वातगोलः, ब्लॉक, तम्बाकू, गुटखा, हेलमेट, काष्ठयष्टि, लेखनी अंकनी, रेडियो, सेल्फी स्टिक, स्पोर्टिंग बॉल्स इत्यादयः निषिद्धाः भविष्यन्ति। आईपीएल-क्रीडासु कतिपयानि वस्तूनि क्रीडाङ्गणे वोढुं बीसीसीआइ-संस्था निषेधः कृतः अस्ति। एतानि निषिद्धवस्तूनि टिकटारक्षण समये एव प्रकटितानि भवन्ति। प्रेक्षकाणां निषिद्धवस्तूनि गृहीत्वा क्रीडाङ्गणे प्रवेशः न भविष्यति।

- अश्वनीशपरमारः सचिव, एचपीसीए

गाजोल-महाविद्यालये अन्तर्राष्ट्रीय-मानवाधिकार-दिवसस्य विशेष-व्याख्यान-कार्यक्रमः

हिमसंस्कृतवार्ता डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः, गाजोल, मालदा । गौडबङ्गविश्वविद्यालयस्य गाजोल-महाविद्यालये गीताञ्जलि-सभागृहे अन्तर्राष्ट्रीय-मानवाधिकार-दिवसस्यवसरे विशेषव्याख्यानकार्यक्रमः आयोजितः। गाजोल-महाविद्यालयस्य राज्यशास्त्र-विभागस्य प्रयासेन सम्पन्नः अयं कार्यक्रमः। आचार्य-आचार्याणां छात्र-छात्राणाम् आमन्त्रित-अतिथीनाञ्च सान्निध्येन अत्यन्तं सार्थकमयम् अभवत् एषः कार्यक्रमः। कार्यक्रमस्य आरम्भे अतिथीनां स्वागतं राज्यशास्त्र-विभागस्य अध्यापकाः कृतवन्तः। अस्य आयोजनसमितेः संयोजिका राज्यशास्त्र-विभागस्य अध्यापिका 'डॉ. अपर्णा देवनाथः' मानव-अधिकाराणां वैश्विकत्वम्, सामाजिक-न्यायस्थापने नागरिकानां कर्तव्यं, युवावर्गस्य उत्तरदायित्वं च संक्षेपेण विवृण्वती तथा कार्यक्रमस्य उद्घाटनमपि कृतवती। कार्यक्रमे उपस्थिताः आसन्-गाजोल-महाविद्यालयस्य कार्यवाह-प्रधानाचार्यः 'डॉ. निरङ्कुश चक्रवर्ती', भिन्नभिन्नविभागस्याचार्याः। यद्यपि गाजोल-महाविद्यालयस्य नवनिर्मुक्तः प्राचार्याध्यक्षः डॉ. मनोजकुमार भोजवर्त्यः स्वशरीरेण कार्यक्रमेऽस्मिन् उपस्थितुं न शक्ता तथापि सः दृश्यश्रव्यध्वनियन्त्रस्य माध्यमेन सर्वेभ्यः शुभेच्छावक्तव्यं धन्यवादं च प्रेषितवान्। कार्यक्रमेऽस्मिन् मुख्य-अतिथिरूपेण उपस्थिताः आसन्-गाजोलखण्डस्य खण्डविकास अधिकारी (BDO) बिप्लवकुमार विश्वासः (WBCS-Exe.),

इंग्लिश-बाजार-नगरपालिकायाः कुलचराध्यक्षिका सुमला अगरवालः च। प्रथमं वक्तव्यम् अददात् सुमला अगरवालः। सा समाजस्यविकासाय मानव-अधिकाराणां महत्त्वं विशदं कृत्वा उक्तवती-“मानव-अधिकारस्य जागरूकतायां समाजे समता-सहकार-मानवता-स्थापनस्य मुख्यं साधनम्। युवावर्गः एतानि मूल्यानि समाजे प्रसारितुम् अग्रे आगन्तुं समर्थाः भविष्यन्ति इति अनिवार्यम्।” तदनन्तरं बिप्लवकुमारविश्वासः अवदत्-“मानव-अधिकाराः केवलं दस्तावेज-निबद्धाः न सन्ति, ते मनुष्य-मर्यादायाः अविभाज्याः आधाराः। समाजस्य सर्वेषु स्तरेषु मानवीय-मूल्यरक्षणं मुख्यलक्ष्यं भवितुम् अर्हति।” सः सरकारी-कल्याण-योजनासु मानव-अधिकाराणां परिलक्षणं विस्तरेण विवृण्वान् आसीत्। कार्यक्रमस्य समापनकाले कतिपये शिक्षकाः छात्राश्च मानव-अधिकारविषये स्वमतं प्रकटितवन्तः। आमन्त्रित-अतिथिभ्यः सम्मान-चिह्नि प्रदानं कुर्वन्तः आसन्-विभागाध्यक्षः “मह. अकीदुल हक, डॉ. सुपाथ्यघोषः, डॉ. अमितकुमारप्रसादः, विलासमहलदारः, डॉ. प्रियरञ्जनदाशः, डॉ. चन्दनप्रसादः, समाप्तिपालः अन्ये आयोजक-सदस्याः च। कार्यक्रमोऽयं राज्यशास्त्र-विभागस्य सौजन्येन सम्पन्नः। छात्रेषु मानव-अधिकार-जागरूकतां संवर्धयन् समाजम् अधिकं मानवीयं न्यायसम्मतं च कर्तुं संकल्पे दृढीकृतवन्तः। सर्वैः शान्तिमन्त्रेण कार्यक्रमस्य समापनं कृतवन्तः।

शिमलायां ६.५ बीघाभूमौ भाजपेति दलस्य चतुष्पत्तीयभवनं निर्मास्यते, यत्र १,००० जनानां सभायाः सम्बोधनार्थं स्थानं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला।

भारतीयजनतापक्षेण स्वस्य नूतनराज्यस्तरीयकार्यालयस्य शिलान्याससमारोहस्य सज्जता त्वरिता कृता अस्ति। टुटूसमीपे मजठाईपञ्चायते ६.५ बीघाभूमिः क्रीता अस्ति। शिमलानगरनिगमस्य सीमातः बहिः, टीसीपी-अन्तर्गतक्षेत्रे अस्य निर्माणं प्रस्तावितः अस्ति। शिलान्याससमारोहस्य अनन्तरं भाजपा भवनस्य मानचित्रस्य अनुमोदनं प्राप्तुं प्रक्रियां आरभते। अस्मिन् भवने १,००० जनानां सभायाः स्थापनार्थं भाजपा-संस्थायाः योजना अपि अस्ति। दलेन २०० वाहनानां पार्किङ्गस्य व्यवस्था अपि कृता अस्ति। दिल्लीनगरे स्थितस्य दलस्य राष्ट्रियकार्यालयस्य सदृशं सार्धचतुष्पत्तीयभवने नेतारः कार्यकर्तारः च सर्वविधाः ऑनलाइनसेवाः प्रदातुं भाजपायाः योजना अपि अस्ति। अस्य कृते दलेन राज्यस्तरीयसमितिः निर्मिता, समितिः च अस्यां परियोजनायां कार्यं कुर्वन् अस्ति। दलेन प्रत्येकस्मिन् मण्डले नूतनाः कार्यालयाः अपि स्थापिताः सन्ति। शिमलामण्डले वर्तमानं राज्यस्तरीयं कार्यालयं अधुना जिलास्तरीयं कार्यालयं भविष्यति। नूतनराज्यस्तरीयकार्यालयस्य स्थापनायाः अनन्तरं चक्करस्थस्य दीपकमलस्य जिलास्तरीयकार्यालये परिवर्तनं भविष्यति। तथैव दलेन स्वस्य सर्वेषु सङ्घटनात्मकजनपदेषु कार्यालयनिर्माणं आरम्भम् अस्ति। प्रत्येकस्मिन् मण्डले उन्नतसुविधाः सुनिश्चित्य पूर्वमेव निर्देशाः निर्गताः सन्ति।

पाठान्तरनिन्दां निरोद्धुं वयं सम्यक् प्रयत्नं कर्तुं युक्ताः स्म इति मतिः भवितव्या

“पाठान्तरम्—अवगमनं विना पाठान्तरं निष्फलम्, व्यर्थम्” इत्ययं भ्रान्तिः अस्मिन् भारतदेशे एव प्रसक्ता जाता, यस्मिन् देशे तथाकथिता “घोकम्पट्टी” इति निन्दिता क्रिया कुर्वन्तः एव जनाः अद्य विश्वे प्रख्याताः जाताः सन्ति। “भारतीय शिक्षापद्धतिः जडोन्नता, प्राचीना” इति नोः शिरसि उपन्यस्यते; किन्तु अस्मादेव शिक्षणप्रणाल्याः उत्पादिताः युवानः अद्य सिलिकान्-उपत्यिकायां विश्वदृढतां निर्मायन्ति। भारतीयवंशजा बालकाः गणितविज्ञानयोः अग्रिमस्थानं कथं प्राप्तवन्तः?—इति पाश्चात्येषु राष्ट्रेषु चर्चाः भवन्ति; तत्र च “अस्य मूलम् पितामहानां च नित्यं पाठानां मुखोदगत करणीय इति एव। यद्यपि काचिद् वस्तु सम्यगवगन्तुं

अत्यावश्यकम्, तथापि सा वस्तु यथावत् स्मृतौ स्थातुं नूनं तावत् एव—किञ्च, कदाचित् अधिकतरम्—आवश्यकम् अस्ति।

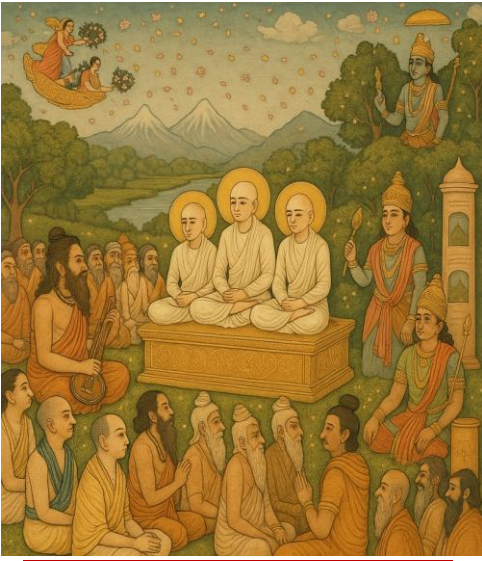

कठिनविषयानां बोधः कालेन जायते। तस्य भावस्य अनुसरणं, अवधारणम्, पल्लवनम्—सर्वम् अवश्यकम्। किन्तु ततः पूर्वं सैव संकल्पना यथारूपेण स्मृतौ निष्ठिता भवितुमर्हति। यथा—“द्वयोरुत्पादः द्वे द्वे सञ्चालनेन जातः” इति ज्ञातुं गणितबुद्धेः दीर्घकालोऽवश्यकः। “चतुर त्रिकं द्वादश, त्रयः चोकं द्वादश”—इत्यस्य कारणं ज्ञातुं गणितं सम्यक् मृदु दीर्घकालावधि आवश्यकम्।

इतिहासस्य तिथिसङ्ख्याः (सनावळिः) स्मृतौ निहिताः विना इतिहासस्य क्रमानुक्रमबोधो न सम्भवति; क्रमानुक्रमस्य बोधः विना इतिहासस्य एकसंहतं स्वरूपं न लभ्यते—इति अपि कालेनैव अवगन्तुं शक्यते। अत एव पाठान्तरं महत्त्वपूर्णं भवति। पाठान्तरम्—यत् “घोकम्पट्टी” इति अवज्ञातम्—स्वतन्त्रम् एव कौशलम् अस्ति। यद्यपि पाठितं न पूर्णतया अवगतं स्यात्, तथापि पाठान्तरस्य अभ्यासः, तत्कौशल्यस्य प्राप्तिः, तस्य क्षमता—एतत् सर्वं महत्त्वपूर्णं भवति। अतः समाजस्थैः शिक्षकैः, पालकैः, सर्वैः पाठान्तरनिन्दां निरोद्धुं व्यवस्थितः “प्रकल्पः” आरब्धव्यः। इदानीं देवव्रत रेखेः दण्डक्रमः नूतनतया जगतः समक्षं विख्यातः अभवत्। आगच्छाम, पुनः पाठान्तरं कुर्म। अहं संस्कृतभारत्याः अध्यापिका, जेष्ठा अपि च। भवताम् śikṣanam नाम्नी platform उपरी संस्कृतशब्दानां न्यूनातिन्यूनं द्विपञ्चाशदन्त-अन्त शब्दानां पाठान्तरवर्ण आरम्भु इच्छामि। माम् अयं अवसरः दातव्यः—इति आशां धारयामि।

सुधा साठ्चे, मुंबई।

संपर्कः - ८८५०८५३१०९

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

पुराणोक्तं परजीवनम्

अस्माकं हिन्दूनां सनातनसंस्कृतिपरम्परायां न केवलं अस्य

इहलौकिकजीवनस्य कृते हि सुखसौविध्यादिकं विचार्यते, अपितु पारलौकिकजीवनार्थमपि तत् समानतया चिन्त्यते। भगवता श्रीव्यासदेवेन विरचितेषु अष्टादशपुराणेषु गरुडपुराणम् अन्यतमम्। अस्य पुराणस्य एकांशभूतः प्रेतकल्पः मनुष्यैः अवश्यं श्रवणीयः, ज्ञातव्यश्च विशेषतः हिन्दूसनातनिभिः अयमंशः श्रूयमाणोऽस्तीति परम्परा। अत्र मृतकानाम् उद्धारार्थं करिष्यमाणानां कार्याणां वर्णनं प्राप्यते। मनुष्यः यादृशं शुभाशुभकर्म करोति तादृशं हि शुभाशुभफलम् अधिगच्छतीति सृष्टिनियमः। शुभकर्मणः फलं किम्, एवम् अशुभकर्मणः च फलं किमिति विषये अस्मिन् भागे अत्यन्तं सुन्दरतया वर्णितं प्राप्यते। चतुरशीतिलक्षयोनिषु मनुष्ययोनिः अन्तिमा। दुष्कर्मिभिः पापिभिः एतावत्यः दुःखोपेताः योनयः भुज्यन्ते, तदनन्तरं हि कथञ्चित् तैः देवदुर्लभं मनुष्यजन्म लभ्यते। यदि अस्मिन्मनुष्यजन्मनि ते शुभकर्माणि नाचरेयुः तर्हि ते पुनः पूर्ववत् तानि एव चतुरशीतिलक्षजन्मानि प्रविशेयुः। अतः तेषां जन्ममरणरूपधारा न कदापि समाप्ततां गच्छेत्। तस्मात् तैः अनिवार्यत्वेन सदैव दुःखयातना हि सोढव्या भवति। यावत् मनुष्याणां परमात्मप्राप्तिः न सम्भवेत् तावत् तेषां दुःखान्निवृत्तिः अपि न कदापि सम्भवति। एतादृशं सर्वमपि तथ्यम् अस्मिन् प्रेतकल्पे उल्लिखितं प्राप्यते। अतः पुराणादिग्रन्थाः अस्माभिः सम्यक् प्रपठ्य मननीयाः, आचरणीयाः च स्वकल्याणाय, जनकल्याणाय। तस्मात् अस्य जन्मनः सुखार्थं हि न जीवनीयं मनुष्यैः, अपितु परजन्मनः सुखार्थमपि प्रयतनीयम्। सत्कर्मणा हि तत्सुखम् अधिगन्तुं शक्यते इति।

हिमसंस्कृतवार्ता: , ईदरधीरजः, हैदराबादः

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। दक्षिण-आफ्रिका-देशे एका शोचनीया घटना जाता। तत्र अनेके 'हिमेर' पक्षिणः बुभुक्षया पीडिताः। यतः तत्र मत्स्यानां महा-अभावः दृष्टः, अतः तैः पक्षिभिः घोरं कष्टम् अनुभूतम्।

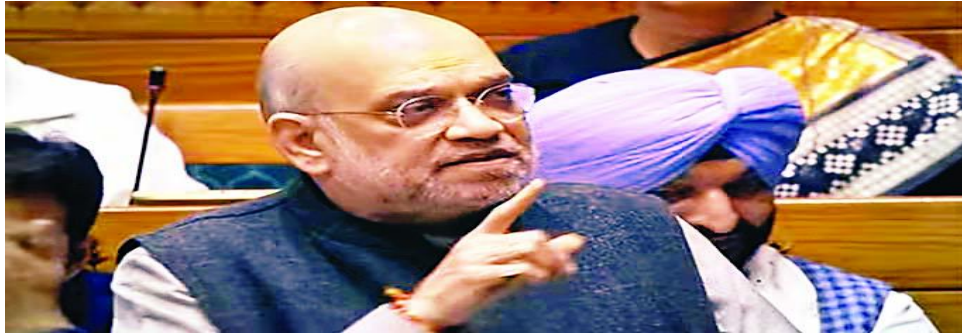
नन्दिनी- अहो! हिमेरूणां विपत्तिम् श्रुत्वा खेदः जातः। परन्तु अन्यस्मिन् वृत्तान्ते एकेन लघु-मण्डकेन आश्चर्यं कृतम्। तेन क्षुद्र-मण्डकेन एकः प्राणहरः 'हन्तु-वरटा-यूथः' पराजितः। यूथस्य कश्चन भीषणः कीटः मण्डकेन भक्षितः च।

काव्या- बाढम्। तस्य क्षुद्र-जीवस्य साहसं तु अतुलनीयम्। इदानीं अमेरिका-देशस्य सीमायाः एका चिन्ताजनिका वार्ता प्राप्ता। तत्र एका 'मांस-खादिका' मक्षिका आगता। यतः सा मक्षिका प्राणहरा, अतः वैज्ञानिकैः विपत्तेः पूर्वमेव प्रतीकारः आरब्धः।

नन्दिनी- वैज्ञानिकैः सत्वरं कार्यं कृतम् इति उत्तमम्। अपरः विषयः औषध-सम्बन्धी वर्तते। हृदयरोगस्य कृते यत् औषधं प्रायशः दीयते, तेन पेशी-शूलं जायते। तस्य कारणं पुरा अज्ञातम् अभूत्। किन्तु संप्रति अन्वेषकैः तस्य मूल-कारणं ज्ञातम्।

काव्या- सत्यम्। एषा तु आनन्ददायिनी वार्ता। कारणस्य ज्ञानेन समाधानं सुकरं जातम्। अद्यतनीयः कार्यक्रमः अत्रैव पूर्णः। श्वः पुनः मेलिष्यामः। नमो नमः।

घुसपैठिनः मुख्यमन्त्री कः प्रधानमन्त्री वा भविष्यति इति निर्णयं कर्तुं न शक्नुवन्ति- अमितशाहः

हिमसंस्कृतवार्ताः। लोकसभायां निर्वाचनपरिष्कारविषये द्विदिनात्मके वादविवादे सत्तापक्षविपक्षदलानां नेतारः स्वविचारं प्रकटितवन्तः। विपक्षस्य सदस्यैः ईवीएम-इत्यस्य स्थाने मतपत्रस्य उपयोगेन निर्वाचनं करणीयम् इति आग्रहः कृतः, राज्यसभायां विपक्षस्य नेतारः, भारतस्य मुख्यन्यायाधीशः च मुख्यनिर्वाचनआयुक्तस्य नियुक्तौ समित्यां समावेशः करणीयः इति आग्रहं कृतवन्तः। बुधवासरे लोकसभायां निर्वाचनपरिष्कारविषये वादविवादस्य प्रतिक्रियारूपेण गृहमन्त्री अमितशाहः दृढतया अवदत् यत् घुसपैठिनः मुख्यमन्त्री कः प्रधानमन्त्री वा भविष्यति इति निर्णयं कर्तुं न शक्नुवन्ति। एषः अधिकारः केवलं भारतस्य नागरिकानाम् एव अस्ति। वयं देशस्य सर्वेभ्यः अन्तःप्रवेशकान् निष्कासयिष्यामः। शाहः विपक्षस्य निराधारारोपाणां आलोचनां कुर्वन् नरेन्द्रमोदी-महोदयं देशस्य जनानां कृते प्रधानमन्त्रिणं कृतम्, न तु विपक्षस्य अनुग्रहेण इति विषये बोधयति स्म। निर्वाचनप्रक्रियासु पारदर्शितायाः आवश्यकतायाः विषये अपि सः उक्तवान्। सर्वोच्चन्यायालयस्य निर्णयेन एस.आइ.आर. प्रारब्धा। निर्वाचन-आयोगस्य कर्तव्यं यत् कः मतदाता अस्ति, कोऽपि मतदाता नास्ति इति। सः अवदत् यत् मतदाता भवितुं प्राथमिका आवश्यकता अस्ति

यत् सम्बन्धितः व्यक्तिः भारतीयनागरिकः भवेत्। सर्वकारस्य विरुद्धं मतदानस्य भ्रष्टाचारस्य आरोपानाम् उत्तरं दत्त्वा गृहमन्त्री १९४७ तमे वर्षे वादविवादं स्थापितवान्। शाहः अवदत् यत् यदा स्वातन्त्र्यानन्तरं प्रधानमन्त्रिपदस्य मतदानं प्रचलति स्म तदा सरदारपटेलः २८ मतं, जवाहरलालनेहरु च द्वौ मतं प्राप्तवान्, तथापि जवाहरलालनेहरु प्रधानमन्त्री अभवत् एतत् स्वयं मतदानस्य भ्रष्टाचारः आसीत्। मतदानस्य भ्रष्टाचारस्य अन्यस्य घटनायाः उल्लेखं कुर्वन् अमितशाहः इन्दिरागान्धीयुगस्य उल्लेखं कृतवान्। सः अवदत् यत् इन्दिरा गान्धी रायबरेलीतः निर्वाचिता। राज नारायण जी अस्य विरोधार्थं उच्चन्यायालयस्य समीपं गतः। इलाहाबाद-उच्चन्यायालयेन निर्णयः कृतः यत् इन्दिरा गान्धी निर्वाचने न्यायपूर्वकं विजयं न प्राप्तवती। एतत् मतदानस्य भ्रष्टाचारः अपि आसीत्। अद्यैव दिल्ली-नागरिकन्यायालये एकः प्रकरणः पञ्जीकृतः अस्ति यत् सोनिया गान्धी अस्य देशस्य नागरिकत्वात् पूर्वं मतदाता अभवत् इति आरोपः अस्ति। मया तथ्यात्मकं वचनं उक्तम्। अस्य उत्तरं न्यायालये दातव्यं, न तु अत्र। किमर्थम् अत्र उत्तरं ददासि?

"वन्दे संस्कृतमातरम्" "लौकिकन्यायकोशः" "कोष्ठपानन्यायः"

"अहं मम प्रकोष्ठे एव मद्यपानं करोमि। मां कोऽपि न पश्यति।"

कश्चन मद्यपः स्वस्य मद्यपानविषये कथयति- "अहं मम प्रकोष्ठे एव मद्यपानं करोमि। मां कोऽपि न पश्यति" इति। गुप्तरूपेण क्रियमाणस्य पापकार्यस्य विषये अस्य न्यायस्य प्रयोगो भवति।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर ©
पुणे / महाराष्ट्रम्